

ལྷོ་ཁའི་བོད་མཁ་འབུམ་རམས་པའི་ དབྱད་རྩམ།

བོད་རྒྱལ་མི་དམངས་དཔེ་ཁྱུན་ཁང་།

ལྟོ་ཁ་སྒྲན་ཚིས་ཁང་གི་འབྲུམ་རམས་སྒྲན་པའི་རིག་
གཞུང་དབྱེ་ཚུལ་གཟུང་བཟུང་།

ལྟོ་ཁ་སྒྲན་ཚིས་ཁང་ལོད་སྒྲན་སྒོའ་ཆོགས་ཀྱིས་ཚོགས་སྟོན་བྱས།

ལོད་སྒྲོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྒྲན་ཁང་།

图书在版编目(CIP)数据

山南藏医院专家论文集/山南藏医院医学会搜集.
—拉萨:西藏人民出版社,2004.6
ISBN7—223—01678—7

I. 藏... II. 西... III. 藏医—文集—藏语
IV. R291.4—53

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2004)第 036033 号

山南藏医院专家论文集

搜 集	山南藏医院医学会
责任编辑	顿珠平措
封面设计	阿旺曲扎
出版发行	西藏人民出版社(拉萨市林廓北路 23 号)
印 刷	西藏军区印刷厂印刷
开 本	850×1168 1/32
印 张	10.125
字 数	170 千
版 次	2004 年 6 月第 1 版
印 次	2004 年 6 月第 1 次印刷
印 数	01—2,000
书 号	ISBN7—223—01678—7/R·63
定 价	15.00 元
-

版权所有 翻印必究

ལྷོ་ཁ་སྐྱོན་ཅིས་ཁང་གི་འབྲམ་རམས་སྐྱོན་པའི་རིག་གཞུང་དཔྱད་ཚྭ་ག་ཅེས་བརྒྱུས།

ཁྱེད་ཀྱི་མིག་ལ། ལྷོ་ཁ་སྐྱོན་ཅིས་ཁང་པོད་སྐྱོན་སྒྲིབ་ཆོགས།

ཆོས་ཀྱི་མིག་འགན་འཁུར་བ། རོན་གྱི་པ་ཕུན་ཆོགས།

མདུན་ཤོག་འཆར་འཁོད་བ། ངག་དབང་ཆོས་གྲགས།

དཔེ་སྐྱོན་འབྲེམས་བྲིས་ཆེན་པ། པོད་ལྷོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྱོན་ཁང་། (ལྷ་ས་གྲོང་སྐོར་ཕུང་ལམ་སྒྲོ་ཡང་23)

པར་འདེབས་ཆེན་པ། པོད་དམག་ཁྲུལ་ཁང་པར་འདེབས་བཅོ་གྲས་པར་བཏབ།

དེབ་ཆད། 850×1168 1/32

པར་ཤོག 10.125

མིག་གྲངས། བྲི་17

པར་གཞི། 2004ལོའི་ཟླ་6པར་པར་གཞི་1བསྐྱེགས།

པར་ཤེངས། 2004ལོའི་ཟླ་6པར་པར་ཤེངས་1བཏབ།

པར་གྲངས། 01—2,000

དཔེ་དེབ་ཡང་ཉགས། ISBN7—223—01678—7/R • 63

མིན་མོད་སྒྲིབ། 15.00

པར་གཞི་སྒྲིབ་བདག་ཡིན་པས་འདྲ་བཅོས་པར་འདེབས་མི་ཆོག

དཀར་ཆག

གཤེ་རིག་རྒྱད་གཞི་ལ་བསྐྱུགས་པའི་ཆོགས་ཕྱ་བཅད་པ་བདུད་ཅིའི་ཐིགས་ཐེང་
 ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ། རྒྱལ་ཁྲིམས་རྒྱལ་མཆན་(1)

མཛད་པ་པོ་ཁག་གཅིག་གི་ལོ་རྒྱུས་མདོར་བསྐྱུགས། (6)

རིམ་པ་དབྱེ་ཉེ་སྒྲན་ཁང་དོ་དམ་བྱ་ཐབས་སྒྲོར་གྱིང་བ།
 སྐལ་བཟང་ཕྱན་ཆོགས། (17)

མོང་ནད་གསོ་བཅས་ཤོ་བདེ་གཅིས་སྒྲིག འཇམ་དབྱངས་རྒྱན་བྱབ། (27)

སྒོ་དམར་བདུན་ཐང་གི་སྦྱར་ཐེབ་དང་དེའི་ཕན་འབྲས་རགས་ཅམ་གྱིང་བ།
 ཀམ་ཆོས་ལྗན། (58)

གསར་བཅོས་རྒྱ་སྒྲན་གཞིན་བྱ་དབྱེས་པའི་སྦྱར་བ། ཀམ་ཆོས་ལྗན། (70)

ཐོད་ཕྱི་བྱང་འབྲེལ་གྱི་ཐབས་ལམ་བརྒྱད་དེ་མི་རིགས་གཤེ་རིག་གོང་དུ་སྒྲེལ་
 རྒྱགས་ཐད་ཀྱི་བསམ་ཚུལ། བྱམས་པ་བཟླན་འཛིན། (74)

དོད་རིགས་ཀྱི་ཐོག་མའི་གསོ་དབྱེད་ལོ་རྒྱུས་ལ་སློབ་སྦྱོང་བྱས་པའི་འཆར་སློ།
 སྐལ་བཟང་ཕྱན་ཆོགས། (84)

- པོད་ཀྱི་གསུང་པ་རིག་པ་འཛིན་སྐྱོང་གི་ནུས་ཀྱངས་མདོ་ཅམ་བཟོད་པ།
 འཇམ་དབྱངས་ལྷན་ཁྲུང། (94)
- རང་ལུགས་ཀྱི་གཉན་ནད་གཟེར་སྐྱོང་དང་མི་ལུགས་ཀྱི་SARSདབར་གྱི་
 རིག་གཞུང་འབྲེལ་པའི་སྐོར་ལ་དབྱད་པ། སྐལ་བཟང་ལྷན་ཆོགས། (116)
- སྐྱོན་སྐྱོར་ཚད་གཞི། སྐལ་བཟང་ལྷན་ཆོགས། (121)
- དུས་སྐབས་གསར་པའི་ནང་པོད་སྐྱོན་གྱི་ཚན་པ་ཁག་གིས་དོ་དམ་བྱ་དགོས་
 པའི་བསམ་ཚུལ་འགའ་ཞིག བྱམས་པ་བརྟན་འཛིན། (129)
- ཁུ་འཕེབས་སྐྱོན་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པའི་བྱ་བ་འབྲས་གསར་པ།
 ཀམ་ཆོས་ལྷན། (136)
- མཚན་མོའི་སྐར་འོད། སྐལ་བཟང་ལྷན་ཆོགས། (149)
- གཟེངས་ཐོན་གྱི་བྱ་རྒྱུ་ཆོས་མཐོ་སྤངས་ནས་འཕགས་པ།
 བྱམས་པ་བརྟན་འཛིན། (159)
- བྱིས་པའི་ཆ་གྲིབ་གྱི་ནད་གཞིར་སྐྱོན་བཅས་དང་ལུས་སྐྱོན་པའི་ཉམས་ཚུང་
 རོ་སྤྱོད་མདོར་བསྟུན། འག་དབང་ཆོས་འཕེལ། (163)
- གདུལ་བྱ་སེམས་ཅན་ནམས་ཀྱི་རྒྱུད་སྒྲིབ་ཅིང་གྲོལ་བར་མཛད་པའི་ཐེག་
 ཆེན་ཆོས་ཀྱི་སྤྱང་ཆེན་པོའི་གདུང་རབས་ཐོར་བྱ། ... ལྷག་པ་བྱུང་སྤྱོད། (168)
- ཆོན་རིག་གི་དབྱེ་ཞིབ་ལ་བརྟེན་ནས་མའི་དྲི་ཆུས་ནད་བཅས་པའི་སྐོར་
 འགས་ཅམ་སྤྱིང་བ། སྐལ་བཟང་ལྷན་ཆོགས། (171)

བརྗོད་བྱ་གཙོ་བོ་ནད་ཐོག་ཉམས་སྦྱང་།

..... གླུ་བཟང་ཕུན་ཚུགས་མོགས། (184)

ཐོད་ལྷགས་གསོ་བ་རིག་པའི་ནད་སྦྱང་བའི་རྒྱན་སྒྲིལ་ལག་དེ་བ།

..... རྩོམ་མཁན་ཅིས་ཁང་ཞིབ་འཇུག་ལྟེ་ཁག་(206)

ཐོད་མཁན་གྱི་དོད་དྲག་ནད་རིགས་གྱི་བརྟག་བཙས་ཚད་གཞི།

..... རྩོམ་མཁན་ཅིས་ཁང་ཞིབ་འཇུག་ལྟེ་ཁག་(233)

རྩོམ་མཁན་ཅིས་ཁང་གི་འཕེལ་རིམ་བསྟུས་པར་སྟོན་པ་ཀུན་གསལ་ནོར་བུའི་

མེ་མོང་། གླུ་བཟང་ཕུན་ཚུགས། (255)

ཐོ་ནད་རིགས་གྱི་ནད་ཐོག་གི་ཐོག་མའི་དབྱེ་ཞིབ་རགས་ཙམ་གྲིང་བ།

..... ཚཱ་འཕེལ་དབང་རྒྱལ་(282)

ཐོད་སྦྱོར་ནམ་གངས་ལ་བརྟེན་ནས་སྟོ་ཁའི་ཐོད་ལྷགས་གསོ་རིག་བྱ་གཞག་

གོང་འཕེལ་གཏོང་སྟོགས་ཐད་གྱི་འཆར་སྣང་།

..... ཚཱ་འཕེལ་དབང་རྒྱལ་(287)

བྱངས་ཁག་གི་འབྱུང་གནས་དང་དེའི་བྱེད་ལས་སྒྲོར་ལ་དབྱེ་ཞིབ་རགས་

ཙམ་བྱས་པ། ཚཱ་འཕེལ་དབང་རྒྱལ་(299)

མ་ཞུ་གཙོང་ནད་དམ་གཤེར་འཁྲུམས་སོ་བའི་གཉན་ཚད་ནད་གྱི་མཐོང་

ཐོས་ཚུང་བད་གྲིང་བ། གླུ་བཟང་ཕུན་ཚུགས། (305)

དཔེ་བ་མཁྱལ་གི་དོན། (313)

གཤམ་རིག་རྒྱུད་བཞི་ལ་བཟླགས་པའི་ཆོགས་སྤྱ་བཅད་པ་ བཟླ་ཆེན་ཐིག་ལེ་ཐེང་ཞེས་བྱ་བ་བཟླགས་སོ།

ཐོངས་སྒྲན་ཅིས་ཁང་། རྒྱལ་ཁྲིམས་རྒྱལ་མཆོག་།

ཨོ་སྤྱི། དབང་ལྷན་རྒྱུད་པོ་མཆོམས་སྤྱན་སྤྱ་གོས་ཅན། །ཉིན་ཕྱེད་
 རྒྱུད་གིས་འབྱུང་འབྱེད་མཆོན་དཔའི་སྤྱ། །དྲན་པ་ཡིས་ཀྱང་དྲག་གསུམ་རྒྱ་
 འབྲས་ནད། །འཛོམས་མཛད་སྤྱན་པའི་རྒྱལ་པས་དགེ་ལེགས་མཛོད། །ཕྱི་ལྟར་
 ཟླ་མེད་སྤྱ་རིག་མཁས་པའི་སྤྱལ། །ནང་ལྟར་སྤྱབ་པའི་སར་བཟླགས་རྩོ་རྩོ་
 འཛོན། །གསང་བ་སྤྱན་རྒྱལ་ཡེ་ཤེས་རྒྱ་མའི་འབྱལ། །གངས་ཅན་སྤྱན་རྩོ་གཡུ་
 ཐོག་པ་དེར་བཟླགས། །སྤྱ་ཆོགས་རིགས་གཞུང་སྤྱི་དང་བྱུང་པར་དུ། །མད་
 བྱུང་གཤམ་རིག་རྒྱུད་རྒྱལ་ཟབ་མའི་དོན། །དཔུང་གསུམ་དག་པའི་གསུང་གིས་
 ལེགས་འདོམས་པའི། །བཤེས་གཉེན་མཆོག་གི་བཀའ་དྲིན་སྤྱིང་ནས་དུན། །ཞེ་
 མ་བསེལ་ལྷན་ཁ་བའི་སྤྱན་རྒྱུངས་འདིའི། །གཤམ་རིག་གཞུང་ལྷགས་ཀྱན་གྱི་རྒྱལ་
 པོ་མཆོག ། དཔལ་ལྷན་རྒྱུད་བཞིའི་ཆེ་བ་འདི་མཛོང་ནས། །སྤལ་བཟང་
 བདག་སྤོད་པའི་དབང་དུ་ལྷུར། །དཔྱེད་ལྷན་སྤོ་གསལ་གང་ལ་འབྱུག་པའི་
 ལྷལ། །རིག་ཆེ་ཡི་རིག་ཕྱེད་པན་བདེའི་ཙ་བར་ངས། །ལྷན་ཅན་ཀྱན་གྱི་སྤོག་གི་
 ཙ་ལག་སྤེ། །ལྷག་པར་གངས་རྒྱུངས་འགྲོ་ལ་ཉེར་འཆོམ་པའི། །ཆོག་དོན་སྤྱན་
 ཆོགས་ལག་ལེན་རང་རྒྱ་སྤྱབ། །རྒྱུད་འདི་གཡུ་ཐོག་མཁས་པའི་དྲིན་ལས་
 བྱུང་། །དབང་པོ་མཆོག་དམན་ཀྱན་གྱི་འབྱུག་དོགས་ཉེ། །སྤྱན་མོང་སྤྱན་མིན་

གསེ་རིག་ཀྱན་གྱི་བཅུད། །འདི་འདྲ་མཁས་པར་གྲགས་པ་སྤྲི་ཡིས་ཀྱང་། །སྟོན་
 ཆད་སྟོངས་འདིར་བཞག་པ་ཅང་ཡོད་དམ། །གཞུང་བཟང་འདི་ཡི་ལེགས་་་
 བཤད་ཆ་ཅམ་ཞིག ། ལག་ལེན་བགྱིས་ཀྱང་ཉམ་ཐག་ལྷས་ཅན་འགྲོ། །བྱུག་
 རྩས་མནར་ལ་དབྱགས་འབྱེན་ཆེ་སྟེར་ན། །ཡོངས་རྫོགས་ཉམས་སྤྲི་ལོན་ན་ཉ་
 ཅི་སྟོས། །གསེ་རིག་བཀའ་བསྟན་མན་ངག་བཅུད་འདུས་པས། །རྩས་ལྡན་
 འཆོ་ཐབས་བདའ་རྒྱའི་རོ་དང་ལྡན། །བདུད་ཅི་སྟེང་པོ་མཆན་སྟན་དོན་དང་
 མཐུན། །འདི་ནི་སྟན་གཞུང་ཀྱན་གྱི་ཡང་ཅེ་ཡིན། །ཕུན་ཚོགས་ལྡ་ལྡན་སྟེང་
 གཞིའི་རོ་མཆར་འཐུལ། །པལ་པའི་སྟོ་ལས་འགོངས་པའི་ངེས་གསང་དོན། །
 ཡིད་ཆེས་ཁྱངས་དང་ལྡན་པའི་ཆེ་བ་ཅན། །རྒྱད་ཆེན་འདི་ནི་རྒྱད་ཀྱི་རྒྱལ་པོ་
 ཡིན། །སྟེང་སྟོང་ནམ་གངས་ནམ་པར་དབྱེ་བ་ཡིས། །གསེ་རིག་དགོས་དོན་
 སྟང་གཉེན་ནམ་གངས་ཀྱན། །འབྲེལ་ཆགས་སྟོན་པས་སྟོགས་རེར་ཞེན་པའི་
 སྟོ། །སྟང་འདི་གསེ་རིག་སྤྱི་ཡི་དོན་འབྲེལ་ཡིན། །སྟོ་རབ་དོན་དུ་ཙ་བ་སྤྱགས་
 ཀྱི་རྒྱད། །གནས་ལྷགས་ངོས་འཛིན་གསེ་ཐབས་སྟེང་པའི་དོན། །འདི་ལ་ཆང་
 ཞིང་འདི་ལས་ཀྱན་སྟོས་པས། །འདི་ནི་གསེ་དབྱེད་ཀྱན་གྱི་ཙ་བ་ཡིན། །སྟོ་
 འབྲིང་དོན་དུ་བཤད་པ་སྤྲི་ཡི་རྒྱད། །ལྷས་ནད་གཉེན་པོ་གསེ་རྒྱལ་གསེ་བ་
 པའི། །ནམ་གཞག་གསལ་རྒྱས་ཆང་གསུམ་མ་ནོར་སྟོན། །འདི་ནི་གསེ་རིག་
 ལེགས་བཤད་འབྲུང་གནས་ཡིན། །སྟོ་ཐའི་དོན་དུ་མན་ངག་ཡོན་ཏན་རྒྱད། །
 གསེ་ཡུལ་ཡན་ལག་བརྒྱད་ལ་གསེ་ཐབས་ཀྱི། །མན་ངག་ལག་ལེན་ཕ་ཞིབ་ཆང་
 བར་སྟོན། །འདི་ནི་དྲི་ཐེང་ནོར་བུའི་ཐེ་ཡོང་ཡིན། །སྟོ་དམན་དོན་དུ་ཕྱི་མ་
 ཐོན་ལས་རྒྱད། །བརྟག་ཐབས་ཞི་སྟོང་དབྱེད་ཀྱི་ལག་ལེན་ཀྱན། །གནད་་་་
 བསྟུས་སྟེང་བདེ་དོན་གསལ་རྒྱས་བསྟུས་འཆམ། །སྟོ་གཏད་གཅིག་ཚོག་ཟབ་
 རྒྱའི་མཆུག་སྟེང་ཡིན། །གཞི་རྟགས་གསེ་བའི་མཆུག་དོན་ཡོངས་དྲིལ་ཏེ། །ཐེ་
 ཚོམ་གཙང་ཅིང་བསྟགས་པས་སྟོ་བ་བསྟེད། །སྟོང་ལ་གཏད་ཅིང་གཅེས་སྟེས་བྱ་

3

གཉིས་སྒྲུབ་ལ་མི་བཅོན་པར། །གཞན་ཟེར་སྤྲོད་མོར་རྒྱ་ན་སྤྲོད་མ་ཅི། །རང་
 ལུགས་གཞུང་གི་དགོངས་པ་གཞིར་བབྱང་ནས། །གཞན་ལུགས་ལེགས་པའི་ཆ་
 ཡིས་བྱར་བརྒྱན་ཏེ། །ལག་ལེན་གནད་དུ་བསྐྱེད་པའི་མཁས་པ་དེ། །སྤྲོ་
 གསལ་ཡོངས་ཀྱི་བཟླགས་འོས་དཔེ་མཆོན་ཉིད། །སྤྲོ་དཔོན་བཞེན་ཅིང་.....
 རིགས་གཞུང་མི་སྤྲོད་པར། །རང་མཐོང་ཆེ་བས་སྤྲོད་པའི་ཆ་བྱད་བབྱང་། །མི་
 སྤྲོ་ཆོད་ལེན་བྱེད་པའི་ལག་ལེན་མཁས་པ། །དོན་ལེན་འཆོ་བྱེད་ཡིན་སྤྲོ་བདག་
 ལ་མེད། །གང་ཞིག་སྤྲོད་པའི་རྒྱ་དུག་ལེགས་ཆང་ཞིང་། །འབད་པའི་སྤྲོ་བརྒྱས་
 འཆོ་བའས་ལྷུང་སྤངས་ཀྱང་། །བཅོས་བརྒྱགས་ཆེ་ཡི་འཕེན་པ་རྒྱལ་སྤྲོ་
 མོད། །སྤྲོ་འཆོ་འགྲོ་བའི་ཆོས་ཉིད་སྤྲོ་ཡིས་སྤྲོད། །རི་སྤྲོ་མཁའ་དབྱིངས་ཉི་
 རྒྱུ་འོད་སྤང་ཞིང་། །དབྱིག་འཛིན་རྒྱ་གཉེར་གོས་དང་འགྲོགས་དེ་སྤྲོད། །སྤྲོ་
 རྒྱུ་གཉིན་གཅིག་འཆོ་བྱེད་བརྒྱད་འཛིན་བཅས། །གསོ་རིག་བརྒྱན་པའི་.....
 འཕྲིན་ལས་རྒྱབ་པ་མེད། །འོན་ཀྱང་སྤྲོ་བྱར་སྤྲོ་ནང་ཕྱེན་དབང་གིས། །རི་ཞིག་
 ཉམས་དམས་ཀྱར་འདིར་མཁས་པ་རྒྱམས། །ལེགས་པར་དགོངས་ནས་མི་.....
 ཉམས་སྤེལ་བའི་ཁྱར། །སྤྲོ་སྤྲོ་བས་སྤྲོ་པར་བབྱང་བའི་དུས་ལ་བབས། །
 བག་མེད་ལས་ལ་རྒྱལ་རིག་ཆེས་བཀྲ་ཡང་། །བཟླགས་འོས་མཁས་པའི་གལ་དུ་
 རྒྱད་མིན་པས། །དོན་འདི་བསམས་ལ་སྤྲོ་གསལ་གཞོན་བྱ་རྒྱམས། །ལང་ཆོ་
 རྒྱད་མོས་མ་གཏོང་སྤྲོད་གི་གཏམ། །རྒྱུད་བྱེད་ཆོག་ལ་ཐོས་པས་སྤྲོ་འདྲིགས་
 བཅད། །བརྒྱུད་བྱེད་དོན་ཟབ་བསམ་པས་གཏན་ལ་དབབ། །ལག་ལེན་གོམས་
 པས་སྤང་དོར་ཉམས་སྤྲོད་ཐོབ། །གདེང་ལེན་བསྐྱབས་ནས་རིས་མེད་གཞན་
 དོན་སྤྲོད། །བདག་འདྲས་གཞན་ལ་འདོམས་པ་འོས་མིན་ཡང་། །ལོ་བཅུ་རི་
 རིང་དུ་མད་རྒྱངས་མི་རིགས་ཀྱི། །ཕུལ་བྱང་རིག་གནས་ཀྱང་པ་མ་བཟོད་.....
 བསྤྲོད་པར་བསྐྱེད་པའི་གཏམ་འདིའང་ཕྱགས་ཀྱིས་ཐལ། །བཀའ་.....
 བརྒྱན་ཟབ་གཉེར་ཆོས་ཀྱི་ཆེ་བརྒྱགས། །དང་སྤྲོད་རིག་འཛིན་བརྒྱད་པའི་ཕྱག་

བཞེས་རྒྱན། ། བོད་ལུགས་བྱང་ཆས་མངོན་གསལ་རིགས་པའི་གཞུང་། ། རྒྱད་
 ཆེན་ནམ་བཞིའི་བཤད་སྐབ་དར་བར་སློན། ། སྤུན་པ་ཆེ་མཆོག་གཙ་བའི་རིང་
 ལུགས་མཆོག ། ཟུག་རྩ་འབྱེན་པ་སྤྲ་མེད་མེན་ལས་ཀྱིས། ། འཕྲོ་ཀྱན་དུག་
 གསུམ་གཙང་ནད་ཀྱན་བསལ་ནས། ། རེས་དོན་སྤུན་པའི་རྒྱལ་པོ་འབྲུབ་ཕྱུར་
 ཅིག ། ཅེས་གསེར་རིག་རྒྱད་བཞིའི་ཆེ་བ་མདོ་ཙམ་བརྗོད་པ་དང་སྤུགས་འཆོ་
 བྱེད་མཆོག་དཔལ་ཡོངས་ལ་ཅུང་ཟད་སྤྲུལ་བའི་ཆོགས་སུ་བཅད་པ་འདི་ཡང་
 བཅུ་པ་རིག་པའི་འབྲུང་གནས་འཕལ་ལྷུ་ན་ལེན་དུའི་སློབ་གྲུའི་གྲལ་མཐའ་
 བ་རྒྱལ་བྱིམས་རྒྱལ་མཆོན་གྱིས་བྲིས་པ་དགེ་ལེགས་སུ་གྱུར་ཅིག །

མཛད་པ་པོ་ཁག་གཅིག་གི་མི་ཚུས་མདོར་བཅུས།

མོན་ཀྲང་ཆེན་མོ་སྐལ་བཟང་ལུན་ཆོག་ལ།

མོ་ཁ་ལྷན་ཅས་ཁང་གི་དབྱ་འཛིན་འཆོ་བྱེད་དམ་པ་མཁས་དབང་སྐལ་
བཟང་ལུན་ཆོག་ལ་མཆོག་ནི་མོ་ཁ་གོང་དཀར་རྒྱུ་ཁོང་ས་རྣམ་ཀྱལ་ཞོལ་དབང་
འདུས་ཁང་གསར་ཞེས་བྱ་བའི་བྱིམ་དུ་ཡབ་པ་སངས་ཆོ་རིང་མཆོག་དང་།
ཡུམ་དོན་ལུན་དཔལ་འཛོམས་གཉིས་ཀྱི་གསུམ་སྤྱོད་རབ་བྱུང་བཅུ་དྲུག་པའི་
ཤིང་བྱ་ལོའི་ཟླ་བཅུ་དྲུག་པའི་ནང་(མཛེས་མེད་ལོ་རྒྱུ་ 1945 ལོའི་ཟླ་ 10) ལྷ་འབྲུང་ས།
དཔྱང་གངས་བརྒྱུད་དུ་ཕེབས་སྐབས་ལྷ་ལུན་ཅེ་སྤྱོད་གྱུ་འདི་དགེ་ཆན་གྱི་དབྱང་དུ་
པོད་ཡིག་གི་འབྲི་སྟོན་ནས་གཙུག་ཁྱེད་ཀྱི་འཛིན་སྐྱོང་གནས་ཁག་ལ་བྱགས་བཅོན་
ཆེན་པོས་ལྷུངས་པ་མཛད་པས་སྟོན་པ་ཕེད་པར་ཁོང་དུ་རྒྱུ། དཔྱང་གངས་
བརྒྱུད་པའི་ཕེབས་སྐབས་དུས་འཕྲུལ་གྱི་རྒྱུན་པས་སྤྱོད་གནས་ལྷུང་འཕེན་
བྱ་དགོས་ལྟར་། དཔྱང་གངས་བཅུ་དྲུག་ཉིང་རྒྱུངས་ལྷན་ཅིས་ཁང་གི་པོད་
ལྷན་བཅོ་གྱུ་འདི་ནང་གནས་སྐབས་ལས་བཅོའི་སྟོན་ཐང་ལ་བཞུན་ནས་ལྷན་བཅོ་
རྒྱུར་གྱི་བྱ་བ་ནས་འགོ་བཙུགས་ཏེ་པོད་ལྷན་གསེ་རིག་ལ་གསན་ལྷུངས་གནང་
རྒྱུའི་ལས་སྟོན་གོ་སྐལ་སྟོན། དཔྱང་གངས་བཅོ་བརྒྱུད་ཕེབས་སྐབས་ལྷ་ལུན་
ལྷན་ཅིས་ཁང་གི་བཤེས་གཉེན་ལྷན་གྱུ་བཞུན་དར་མཆོག་དང་བསམ་གཏན་
མཆོག་རྣམ་གཉིས་ཀྱི་ཞབས་བྱུང་སྤྱི་པོར་བཞུན་གནང་མཛད་དེ། པོད་ཀྱི་
གསེ་བ་རིག་པའི་གཞུང་ལྷན་ལ་དངོས་སྤྱོད་གསན་བསམ་མཛད་རྒྱུ་ལྷུང་ནས་
རྒྱུད་གསུམ་དང་ཟིན་ཏིག་སྟོན་གྱི་བཀའ་བྱིད་ཐིམས་པར་ལྷན་ཏེ་ཆོག་དོན་

ཀུན་ལ་བྱང་ཆུབ་པར་མཛད་པ་མ་ཟད། སྐད་བཟོ་འདུལ་སྦྱར་སོགས་ཀུན་ལ་
 ཞིབ་ཆ་ཆེན་པོས་སློབ་སྦྱང་གནང་རྗེས་དགྲུང་གྲངས་ཉེར་དྲུག་སྟེང་ཕྱལ་བྱང་གི་
 བྱུང་འབྲས་སོག་ནས་སློབ་གཉེར་མཐར་ཕྱིན་ཏེ་བསམ་ཡས་སྤྱི་ཞིང་དབུལ་ཞིང་
 འབྲིང་འོག་མའི་སློབ་གསོ་དང་ལེན་བྱས། 1972ལོར་རྟོ་ཁ་མི་དམངས་སྐད་
 ཁང་བོད་སྐད་ཚན་ཁག་ཏུ་གདན་ཞུ་གནང་རྗེས་འགྲོ་བ་ནད་ལས་སྦྱོལ་བའི་
 མཛད་བཟང་གིས་སྐད་པའི་བྲགས་པ་རིང་དུ་བྱུང། དེ་རྗེས་རིམ་བཞིན་
 བྲགས་ཅན་སྐད་པ་ཁག་གཅིག་གདན་ཞུ་དང་སྐྲགས་རྟོ་ཁ་སྐད་ཅིས་ཁང་གསར་
 འཛུགས་ཀྱི་རྒྱ་རྒྱུན་ཉིན་འབྲེལ་བསྐྱབ་པའི་བྲགས་འདུན་ཆེན་པོ་བཞེས་སོག་
 མང་གཞིའི་ཆ་རྒྱུན་འདིང་བའི་བྲག་ལས་གནང་བ་ལས་བསམ་དོན་རྒྱན་གྱི་
 བྱང་ནས་སྐད་ཁང་གསར་འཛུགས་ཀྱི་མང་གཞི་བཟང་པོ་འཛུགས་གནང་
 མཛད།

1982ལོའི་ཟླ་10ཚེས་1ཉིན་ཏེ་འབྲས་ལྗན་རྟོན་གྱི་དུས་བབ་བཟང་པོའི་
 ཉིན་མོར་རྟོ་ཁ་སྐད་ཅིས་ཁང་དངོས་སྤྱད་དབུ་བཞེས་པ་དང་། དམ་པ་འདིས་
 སོག་མཐའ་ཀུན་ཏུ་དམངས་ཁྲོད་ཀྱི་གན་རབས་མཁས་དབང་གདན་ཞུ་དང་།
 ཁོང་ནམ་པའི་ལག་ལེན་མན་ངག་རྩ་བརྒྱུག་ཏུ་མི་འགྲོ་བའི་ཆེད་དུ་ན་གཞོན་
 སྐད་པ་མང་དག་གཅིག་ལ་བརྒྱད་རྗེད་གནང་རྒྱུར་སྐུལ་མ་གཏོང་གནང་མཛད་
 དེ། བརྒྱད་འཛིན་སློབ་མ་གསོ་སྦྱང་བྱ་རྒྱ་སོགས་ཀྱི་རབས་བོད་སྐད་པ་དག་གི་
 སྒྲིལ་བཟང་ངམ་བྱད་ཆོས་བརྒྱད་སྟེལ་མཛད། ཚུགས་མཚུངས་རྟོ་ཁ་འཕྲོད་
 བཞེན་སློབ་གྲར་བོད་ལྷགས་གསོ་རིག་ཆེད་སྦྱང་འཛིན་གྲྭ་ཞིག་གཉེར་རྒྱུའི་ཐད་
 རྒྱས་ཆེན་བརྟན་ཅིང་དམ་འཛིན་གནང་བ་ལས། འཛིན་གྲྭ་དེ་ནས་ཁོང་བོད་
 ལྷགས་སྐད་པ་དང་ཅིས་པ་མི་གྲངས་47ཙམ་གསོ་སྦྱང་བྱས་པ་དེས་རྟོ་ཁ་འོད་
 སྐད་བྱ་བཞག་ལ་ལེགས་སྦྱེས་ཤིན་ཏུ་ཆེན་པོ་སྐུལ་ཡོད།

ཁོང་གིས་སྐད་ཁང་དེའི་དབུ་འཛིན་གནང་ནས་བཟུང་རིན་ཆེན་དབུལ་

ཆུ་བཙོ་བཟུ་སོགས་ཀྱི་བྱ་འཕགས་ལག་ལེན་བཟུད་འཛིན་བྱེད་སྤྱད་དག་པའི་
 བཤེས་གཉེན་འཇམ་དབྱངས་ལྷན་ཁྱབ་མཆོག་དང་ཀམ་ཆོས་ལྷན་མཆོག་སོགས་
 ད་ལྟའི་ལག་ལེན་གྱི་མེད་མཁུན་པའི་བཤེས་གཉེན་ནམ་གཉིས་དང་བཀའ་
 བཟུང་དང་། ཉེར་མཁའི་ཆ་ཁྱེན་ཁག་བསྐྱུན་ནས་དངུལ་ཆུ་བཙོ་བཟུ་ཆེན་མོ་
 དང་དེ་འབྲེལ་ཐལ་བསྐྱེག་གི་ཕྱག་ལེན་ཁག་ཐངས་གསུམ་བཟུང་བ་དང་།
 བཤེས་གཉེན་བྱང་གི་སྤྱོད་པ་དུན་ནས་དེ་སྐོར་གྱི་ཕྱག་ལེན་ཁག་དཔྱིས་ཕྱིན་པར་
 སྒྲིབ་གཉེར་མཛད།

ཁོང་གི་རྒྱལ་ཁྱིམ་དང་རྒྱལ་ཁབ་རིམ་པའི་ཆེད་ཚོམ་སྐོར་ལ་ལྷ་ཕྱིར་ཆོན་རིག་
 གི་དབྱེ་ཞིབ་ལ་བཞུགས་ནས་མེད་ཀྱི་ཆུས་ནད་བཙས་བྱུང་པའི་སྐོར་རགས་ཅམ་
 གྲུང་བ། འབྲས་བཙས་པའི་ཉམས་ཚུང་སྐོར་བྱ་དང་། མ་ཁྱ་གཙོང་ནད་
 དམ་གཤེར་ཁུམས་གཉན་ཆད་ཀྱི་མཐོང་སྐོར་ཅུང་ཟད་གྲུང་བ། ལྷ་ཁ་སྐྱོན་
 ཅིས་ཁང་གི་འཕེལ་རིམ་རིགས་བཤད་ས་བ་རའི་ཕྱིང་མཛེས་སོགས་སྤུལ་བྱུང་གི་
 ཚོམ་ཡིག་འཁོར་ཆེན་སྤེལ་ཡོད།

ཁོང་གིས་ལྷ་ཁའི་སྐྱོན་ཅིས་བྱ་བཞག་ལ་སྤྱད་བྱུང་གི་མཛད་བཟང་.....
 བསྐྱུངས་པ་དང་དམངས་ཁྱོད་མཁས་དབང་གན་རབས་ལ་གཅིགས་མཐོང་ཆེན་
 པོས་པོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལ་སྤྱང་བཅི་དང་། ལྷ་ཁའི་རྩ་ཆའི་གནའ་བྱལ་དང་
 རིག་དངོས་སྤྱང་སྤྱོད་བཙས་ཐད་ལའང་དཀའ་བ་དང་ལེན་གྱིས་ཆེས་བྱད་དུ་
 འཕགས་པའི་ལེགས་སྒྲིས་རྒྱབས་པོ་ཆེ་སྤེལ་ཡོད་པ་མ་ཆད། 1986ལོ་ནས་
 1989ལོ་བར་ལྷ་ཁ་སྤྱིད་གོས་ཀྱི་ཕུ་ཡོན་གྱི་འགན་བཞེས་པ་དང་། 1990ལོ་
 ནས་རང་སྤྱོད་སྤྱངས་སྐབས་ལྷ་པ་དང་དུག་པའི་མི་དམངས་འབྲས་ཆོགས་ཀྱི་
 འབྲས་མི། 1983ལོར་སྤྱངས་ཡོངས་ཀྱི་འཕྲོད་བསྐྱེན་ཆོན་པའི་སྤྱོད་སྐོར་པར་
 འདེམས་སྐོར་བྱུང་བ་དང་། 1991ལོར་སྤྱངས་ཡོངས་ཀྱི་འཕྲོད་བསྐྱེན་དག་
 ཐེར་དང་ལ་རབས་སྤུས་ལེགས་ཀྱི་ཞབས་ཁྱའི་བྱེད་སྐོར་ནང་སྤྱོད་སྐོར་མི་སྐོར་

དང་། 1990ལོར་ རྒྱལ་ ཡོངས་ འཕྲོད་ བཞེན་ ལས་ འོན་ རྩོན་ སྒོན་ པ།
 1996ལོར་ རྩོངས་ ཡོངས་ གྱི་ བོད་ ལྷགས་ གསེ་ རིག་ ལས་ འོན་ གྱི་ རྩོན་ སྒོན་ པ།
 2001ལོར་ རྒྱང་ གྲུང་ ལྷ་ གསེ་ རིག་ རྩོབ་ ཚོགས་ ལས་ རྩོན་ པའི་ རྒྱན་ རྩོད་ བཟང་
 བའི་ རྒྱལ་ ཁབ་ རིམ་ པའི་ བྱ་ དགའ་ (རྒྱལ་ ཡོངས་ ལ་ མི་ བདུན། རྒྱངས་ རྒྱང་ མི་
 རིགས་ ཁོང་ གཅིག་ བྱ་) བཅས་ ལ་ འདེམས་ སྒོན་ རྒྱང་ ཡོད།

ཁོང་ ད་ ལྟ་ རྩོན་ པ་ འབྲུམ་ རམས་ པ་ དང་། རྩོ་ ཁ་ ས་ ཁྲལ་ རྩོན་ ཚིས་ ཁང་
 གི་ ཡོན་ རྒྱང་ དང་ རྒྱུ་ ཅི་ གཞོན་ པ། རྒྱང་ ལྷ་ རྒྱལ་ ཡོངས་ རྒྱང་ ལྷགས་ གསེ་ རིག་
 རྩོབ་ ཚོགས་ བོད་ རྩོངས་ རྒྱང་ བོད་ གསེ་ རིག་ ཡན་ ལག་ རྩོབ་ ཚོགས་ གྱི་ ལས་ འཛིན་
 པ། རྒྱང་ བོད་ མི་ རིགས་ གསེ་ རིག་ དང་ རྩོན་ རམས་ རྩོབ་ ཚོགས་ གྱི་ ལས་ འཛིན་ པ།
 བོད་ རྩོངས་ གསེ་ རིག་ རྩོབ་ ཚོན་ གྱི་ ཞིབ་ འཇུག་ རྩོབ་ མའི་ མཆོད་ རྩོན་ དགེ་ རྩན་
 ཚོན་ མ། རྩོ་ ཁའི་ བོད་ ལྷགས་ རྩོན་ པའི་ འཕྲིང་ རིམ་ ལག་ ཚལ་ གོ་ མིང་ བསྐོ་
 བཞག་ ཚོགས་ པའི་ རྒྱུ་ རེན་ བཅས་ གྱི་ གོ་ མིང་ སོག་ ལས་ བོད་ གྱི་ རྩོན་ ཚིས་ བཞུན་
 པར་ མཛད་ བཟང་ གྱི་ རྒྱལ་ མཚན་ ལས་ མཁར་ འཆར་ བཞིན་ ཡོད་ པ་ བཅས་ མ། །

དགོ་ རྩན་ ཚོན་ མོ་ འཇམ་ དབྱངས་ རྩོན་ རྒྱབ།

མཁས་ དབང་ འཇམ་ དབྱངས་ རྩོན་ རྒྱབ་ མཚོག་ བྱི་ རྩོ་ ཁ་ ས་ ཁྲལ་ རྩོན་ ཚེ་
 རྩོང་ གཉལ་ མོ་ བོ་ ཤར་ པ་ གཟིམ་ ཁང་ ཞེས་ བྱ་ བའི་ ཁྱིམ་ ཏུ་ ཡབ་ དམར་ རྒྱང་ རྩོ་ མ་
 ཚོས་ གྱི་ མེང་ ཞེ་ འམ་ ཞེས་ རབ་ འོད་ ཟེར་ དང་། ཡུམ་ ཚེ་ རིང་ དབང་ མོ་ གཉིས་ གྱི་
 རྩས་ རྒྱ་ བོད་ རབ་ རྒྱང་ བཅུ་ རྒྱག་ པའི་ ས་ རྩྭ་ མའི་ (ལྷོ་ མོ་ 1938) རྩོ་ བཅུ་ གཅིག་
 པའི་ ཚོས་ བཅོ་ ལུ་ ཉིན་ རྩོ་ འབྲངས། དབྱང་ མོ་ བདུན་ བཅུད་ ཅམ་ ལས་ ཡབ་
 དམ་ པའི་ རྒྱང་ ཏུ་ ཡི་ ཞེ་ འབྲི་ རྩོག་ ལས་ བཅམས་ ཉེ་ རྩམ་ རྩྭ་ གས་ དག་ གསུམ་ སོགས་
 གསན་ རྩོང་ མཛད་ པས་ རྩང་ གཞིའི་ རིག་ གཞུང་ ཁག་ ཚོགས་ མེད་ ཏུ་ མཆིན།

དེ་རྗེས་དཔལ་ལྷན་རྒྱུད་གསུམ་དང་ནད་སྨན་སྤྱོད་པའི་ཉམས་ཡིག་སོགས་ཀྱི་
 རྒྱུད་གཞུང་དང་མན་ངག་དུ་མ་བྱགས་འཛིན་གནང་བ་དང་སྒྲགས། ཡབ་
 དམ་པའི་བྲིད་རོགས་ལོག་ཏུ་ནད་སྨན་སྤྱོད་ཚུལ་དང་། བརྟག་ཐབས་རིག་པ།
 སྨན་རོ་རོས་འཛིན། གཏར་བཤེག་སོགས་དབྱེད་བཅས་ཀྱི་རིག་པ། རྩགས་
 ཁམས་ཐལ་བཤེག་ལག་ལེན་གྱིས་སྨན་རྩིས་བཟོ་སྤྱད་སོགས་ལག་ལེན་དངོས་
 བྱང་ཞུགས་ཏེ་སློབ་གཉེར་གནང་བ་མ་ཟད་ཞོགས་པ་དང་མཆན་མོ་སོགས་ལྷ་
 དུས་ཚོད་དམ་འཛིན་གྱིས་ཡབ་དམ་པའི་དུང་དུ་གསོ་བ་རིག་པའི་གཞུང་ཆེན་
 རྒྱུད་བཞི་དང་། མན་ངག་གྲེ་བ་རིང་བསྐལ་སོགས་ཀྱི་བཀའ་བྲིད་གསན་ཏེ།
 སྤྱོད་རྒྱུད་དུས་ནས་སྨན་དབྱེད་ཀྱི་ཕྱག་ལེན་ཁག་ཚུལ་བཞིན་གནང་བྱུང་པ་
 བྱུང་། དགུང་གྲངས་བཅོ་ལྔ་པའི་སྐབས་དྲུགས་པོ་བཤད་སྐབས་སྤྱི་དུ་
 ཆོས་ཞུགས་མཛད་དེ་ཆོས་བཀའ་མང་པོའི་དབང་ལུང་བྲིད་སོགས་མང་དུ་ཞུས་
 ཏེ་གཞུང་ཆེན་ཁག་ལ་མཐུན་དཔྱད་ཤིན་ཏུ་ཡངས་པར་སྐྱུར། སྐབས་དེར་
 རྩོགས་གཅིག་ནས་དཔོན་པའི་སྨན་པ་གནང་བ་དང་རྩོགས་གཅིག་ནས་ནང་
 རོན་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཁག་སློབ་གཉེར་མཛད།

དགུང་གྲངས་ཉེར་གཉིས་ལ་ཐེབས་པ་ཏེ་སྤྱི་ལོ་1959ལོར་དུས་རབས་ཀྱི་
 འགྱུར་བས་སྤྱོད་པའི་ཚུལ་བརྒྱུར་བཀོད་ཁང་དུ་ལོ་བཅུ་གཉིས་བཞུགས་དགོས་
 བྱུང་ཞིང་། དེའི་རིང་མཁས་དབང་ཆེ་ལྷན་རིན་པོ་ཆེ་སོགས་ཀྱི་སྤྱོད་པ་ནས་
 རྩོགས་དུ་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་དུ་མའི་ཤེས་བྱ་དང་བྱུང་པར་དཔལ་ལྷན་གསོ་བ་
 རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་སྒྲིང་དུ་མར་ངག་བྲིད་ཞུས་ཏེ་གསན་བསམ་དཔྱིས་སྤྱོད་
 པར་མཛད།

དགུང་ལོ་སོ་བཞིར་ཐེབས་སྐབས་ཏེ་སྤྱི་ལོ་1972ལོར་བཅོན་འགྲོལ་བྱུང་
 རྗེ་ལས་མིའི་སྐོབ་ཐང་ལ་བཞུན་ནས་སྤྱོད་པའི་མདོ་རྒྱུ་བོད་སྨན་ཁང་རྗེ་བཅོན་ཁང་
 ཡང་གཉིས་པའི་སྨན་ཁང་དུ་སྤྱིར་ཡང་སྨན་དབྱེད་ཀྱི་ཕྱག་ལས་གནང་རྗེ་རིས་